

Pirandello piscatorizat

Anii care au trecut au adus noi argumente în favoarea viziunii regizorului Dominic Dembinski care, în 1991, realiza o versiune TV a montării sale de la Teatrul "Nottara" cu **Henric al IV-lea** de Luigi Pirandello, folosind crâmpie de film documentar de arhivă.

Că Pirandello nu agreea filmul e clar pentru că, la un moment dat, a pus problema limitării numărului de reprezentări cinematografice de seară pentru a salva spectacolul scenic. Cu aceeași ocazie, dramaturgul afirma că "opera de artă care e piesa de teatru n-ar trebui să rămână la cheremul regizorului care să o altereze sau să intervină în structura ei". Și totuși virtuțile "teleplay"-ului sunt incontestabile, revelând o interesantă relație virtuală între două personalități de marcă ale lumii teatrale moderne.

Pentru montările sale ce au revoluționat regia secolului XX, Ervin Piscator își alegea de obicei texte care să-i permită dezvoltarea experimentelor formale, printre care se număra și încorporarea filmului în reprezentarea scenică. E posibil ca Luigi Pirandello să fi avut

cunoștință de faimoasele montări expresioniste ale omului de teatru german, care aveau să culmineze în 1927 cu dramatizarea (semnată împreună cu Brecht) a **Bravului soldat Svejk**. După trei decenii, Piscator va monta și un Pirandello, **Come tu mi vuoi**. Semnificația acestui faimos titlu pare a-l fi obsedat și pe regizorul român atunci când a îngemănat militantismul lui Piscator cu umorismul lui Pirandello pentru a face mai pregnant mesajul textului, mai actual azi decât oricând. Acuza împede: consecințele oricărui gest individual privesc pe toată lumea, iar culpabilitatea nu e a unui singur dement, ci a tuturor acelor care l-au tolerat, dar, direct sau indirect, l-au și generat.

Recunoscut ca "dramaturg al lumii în descompunere", Pirandello susținea că tensiunea meditației sale asupra relativismului psihologic i se naște "din imagini vii". Nimic mai potrivit decât un studio TV pentru ilustrarea acestei afirmații: glisarea din alb-negru în color, din realitate în ficțiune, din convenția autoimpusă în închisoarea libertății convenționale.

Încântat să-și poată desăvârși travaliul la un rol de bogăția acestuia, Adrian Pintea se întrece pe sine, etalând mândrele personajului, deopotrivă crepuscular și vital, nebun și lucid. Privirea (mereu în atenția operatorului) îi reflectă nuanțele subtile ale stărilor de condiție plurală: poet-farseur, inspirat-vizionar și inițiat-revendicativ. Fluxul de conștiință specific relativismului psihologic se dezvăluie perfect în noua scenografie care a presupus și dimensiunea de *plein air*, și pe cea a monitoarelor pe care se cern secvențe de istorie adevărată. Un amplu *flash-forward* — de la Mussolini la mineriadă, trecând prin epoca stalinistă și Revoluția culturală chineză — amintește clar de câteva dintre principiile lui Piscator. Actorul trebuie să fie neapărat elementul de raționalitate în jurul căruia gravitează universurile paralele, astfel încât piesa clasică să fie într-adevăr propulsată în actualitate.

Pentru că azi — în cotidian — continuă "spectacolul" **DUPLICĂȚII**, indicată ca gemene al alienării criminale.

Irina Coroiu

St — flash —

○ bizară omisiune ministerială

Influențat probabil de euforia realegerii sale în calitate de președinte al UNITER, domnul Ion Caramitru a emis (prin omisiune) — în Adunarea generală a Uniunii Teatrale — o jumătate de adevăr: "revista «Teatrul azi», părăsită de redactorii ei". Cealaltă jumătate și, de fapt, întregul adevăr este că, înainte de a fi părăsită de redactori, revista a fost părăsită de Ministerul Culturii, care a lăsat-o fără sprijin financiar, în incapacitate de a-și achita tipografia, chiria, telefonul, colaboratorii etc. și de a-și remunera salariații, revista având o singură apariție în 1998 și salarii neplătite de patru luni. Timp în care

cei patru redactori n-au stat degeaba: au obținut sponsorizări... pentru a onora o parte din datorii.

La interpelarea noastră *ne-publică*, ministrul Culturii a răspuns: "Dacă nu ați avut răbdare! Acum avem bani". Acum înseamnă sfârșitul lunii septembrie. Răspunsul nu-l scuză. Redactorii au avut răbdare *cinci luni*. Cam cât ar trebui să dureze — în calculele ministrului — răbdarea în domeniul culturii?

Redactorii "Scenei" (foști redactori la "Teatrul azi") îl felicită sincer pe domnul Ion Caramitru pentru realegere. Nu și pentru implicarea sa în destinul revistei "Teatrul azi".